

Et brudstykke av Mag. Ole Gjerdrums selvbiografi.

Meddelt av **And. Næss.**

Sommeren 1909 fandt jeg paa gaarden Nes i Strandebarm endel gamle papirer, deriblandt ogsaa et gulnet blad som indeholdt begyndelsen av en selvbiografi av Mag. Ole Gjerdrum, sognepræst til Strandebarm fra 1689 til sin død 1732. Det utgjorde kun et halvt folio, 21 × 16 cm, og papiret var saa medtat at skriften tildels var vanskelig at læse og enkelte steder helt bortslitt.

Da jeg syntes det gav et interessant tidsbillede, forela jeg det for stiftsarkivar, Dr. Just Bing, efter hvis opfordring jeg her utgir det. — De mange rettelsler, navnlig tilføielser, viser at bladet er et koncept. I hvilken anledning Mag. Ole her har nedtegnet sit levnet, kan jeg ikke sige; muligens kan det ha forbindelse med at han i 1718 erholdt magistergraden.

For bistand med tydingen og veiledning angaaende utgivelsen er jeg Dr. Bing taknemmelig. — De personalhistoriske oplysninger som er tilføiet, er alle fra Dansk biogr. Lexikon.

»Min første Hjelp oc Ære i Verden fick jeg af Gud ved den legemlige Fødsel oc Herkomst paa Gierdrums Præstegaard af hæderlige Præstefolk, min k. Fader var den velærv. oc fornemme vellærde Mand H. Ole Evensen, fordem Sognepræst for Gierdrum Præstegjæld paa øfre Romerige, min k. Moder den dyd- oc Gudelskende Matrone Helene Olsd, oc det den 12. Sept. Klokken 1 Eftermiddag Ao. 1654. Oc blev jeg straxens forhiulpen til Det nye Testamentis første Sakramente effter Christi befalning oc forjettelse til Del oc Samfund i den H. Aands Gienfødsel oc Fornyelse til det ævige Lif. Oc som jeg blev kaldet ved Nafn effter min Morfader Sl. H. Ole paa Gierdrum, min Faders Værfader oc Formand forblef ieg i mine k. Forældris betimelig Omhu med min første Tale at lære Latin om Dagen af min Sl. Fader, oc om Natten, som min Mormoder vilde hafve mig hos sig, lærde hun mig Bøner Morgen oc Aften, oc besynderlig paa Søndagene lærde hun mig at vide Helvede oc Himmerig, ligesom vi skicket os til oc den Guds fryct kand jeg aldrig glemme [thi den blev min første Arff foruden hendis Eye denne Kierlighed til mig indtil Døden at hun befalede i sin Sygdom at jeg skulde gjøre hendis Ligprædiken^{a)}). Siden jeg blev 6 aar tog min Fader en Latinske

^{a)} Fra [tilføiet over linjen med fortsættelse i margen.

Skolemester til mig i sit Hus oc siden en anden [bedre^a) student [herforuden blev holt til Musicaliske instrumenter ...^a) indtil jeg var 11 aar, nemlig 1665 ... r for Mortens mæsse [at jeg blev satt i Christianiæ Skole^a), formedelst de berømmelige Lære ... blev jeg satt nederst i femte Lectie, der var saa fuld af Discipler, at der neppe var Rum, oc forblef der 4 aar indtil at jeg blev opflyt i Mesterlectie, hvor den treffelige Rector [høilærde^a) Mester Peder Holm førige Provst i Closteret i Kiøbenhafn, opmuntret mig [tillige med min Sl. Fader^a) til saa stor Lærvillighed, at jeg continuerede 4 Aar med faa Nætter at sove i Seng, men allene paa en Stool eller Kiste for at vogne op til [de bedste^a) Latinske Auctores at løbe igiennem, til Græske oc Ebraiske Analysering oc til Solut oc Ligat at componere, hvorfor oc Justitiarius Sl. Lundius¹) i Christiania foræret mig den første Ebraiske Bibel, der hand saae mine adskillige Græske oc Ebraiske vers i Trycken. Oc der Laugmand Niels Toller mistet sin ... Søns [Henrik Huitmands^b) Skolemester, som døde, blev jeg af Rector befalet at læse for Sønnen, da Laugmanden begieret en af Skolen den tid. Oc efterdi jeg sang [en ...^c) Discant 4 Aar, oc ieg saae muter ud^d) fik jeg fri Closter oc Kongens Bord, oc derforuden de Beneficia at opvarte Sangen paa Slottet oc ved Aggers Kircke*) ... da paa Aggershuus Slot blev siunget tyske*) ... Søndag oc Freddag*) Oc i min Alders 19de Aar blev jeg af Rector Skolæ kiendt dyctig til Academiet, oc omskiønt jeg icke var Øverst i Skolen, befalet dog Rector at jeg skulle hafve [Kiøbenhafn^e) Øverste Sted for alle dem som deponerede det Aar med mig. — Oc mødte os da de Høilærde Mænd, Rector Magnificus Jens Birkerød²), .. Decanus, Doctor Rasmus Bartholinus³), Summus Theologus Doctor Witzleber⁴), Professores Theologiæ, Doctor Schletter⁵) oc Doctor Masius⁶) ... til privatum Præceptorem elig(erede) jeg Doctor Ole

^a) Fra [tilskrevet over linjen. ^b) Navnet skrevet over linjen, uten at det kan sees om det skal henføres til »Sønse eller »Skolemester«. ^c) Fra [over linjen, et par ulæselige ord. ^d) Utydelig; maaske »saa munter ude. *) Ordet utydelig; læsningen usikker. ^e) Over linjen.

¹) Antgl. Christian Madssen Lund, 1624—91, søn av biskop i Lund Mads Jenssen.

²) Dr. teol. Jens Jenssen B., 1623—86; fra 1658 professor i filosofi, senere i græsk oc teologi.

³) Dr. med. R. Bartholin, 1625—98, professor medicinæ fra 1657.

⁴) Dr. teol. Jørgen W., 1616—76; fra 1644 prof. i Sorø, fra 1668 i Kjbh.

⁵) Christoffer S., 1629—88; prof. teol. 1672, fra 1678 biskop i Trondhjem.

⁶) Antgl. Hector Gotfred M., 1653—1709; han opholdt sig i Kjbh. en tid før han i 1686 blev professor oc hofprædikant.

Bork¹⁾, Medicinæ oc Philologiæ Profesor . . der læste meget flittig, oc frequenterede jeg icke alene^{a)} i hands Timer, men [oc^{a)}] den Ebraiske Professor M. Jørg. Hansens Ebraiske Læsning oc hands private conversation [for at perfectioneres i Ebraisk^{b)}], frequenterede oc Collegium Theologicum under Doctor Christen Noldium²⁾ [ligesaa gik paa^{b)} Collegium Metaphysicum under Krog³⁾], da viceprovst i Closteret, saasom Provsten var Mag. Jørgen Hammer. Oc ellers var min Forlystelse at høre flittig Guds Ord, hvorledis det blef af de lærdeste Mænd af Bibelen oc Locis communibus . . .

^{a)} Bortslitt. ^{b)} Fra [over linjen.

¹⁾ Dr. med. Ole Borch (1626—90), professor fra 1659; stifter av Borchs Kollegium.

²⁾ Dr. teol. Chr. Nold, 1625—83; professor 1664, men under Schumacher suspenderet 1667—76 og opholdt sig da ved privat undervisning.

³⁾ Dr. teol. Peder Krog (1654—1731), der efter sin hjemkomst fra utlandet 1678 holdt forelæsninger i Kjbh.; blev 1679 rektor i Kiøge og fra 1688 biskop i Trondhjem.